

دو بیماری جنسی شایع در ایران که احتمال ناباروری زنان و مردان را افزایش می‌دهند

17 بهمن 1404

بیماری‌های مقاربتی همیشه و در تمام مراحل با علائمی همچون ترشحات، درد و سوزش همراه نیستند و گاهی تا بروز عوارض جدی لگنی و تناسلی بدون علامت باقی می‌مانند و از آنجا که فرد ناقل از ابتلای خود بی‌خبر است و دنبال درمان نمی‌رود، این بیماری‌ها میان افراد جامعه شیوع پیدا می‌کند

دکتر مسعود مردانی- فوق تخصص بیماری‌های عفونی و استاد دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی می‌نویسد: 2 نمونه بسیار شایع از این عفونت‌ها «کلامیدیا» و «سوزاک» هستند. شیوع بیماری‌های مقاربتی به‌خصوص کلامیدیا و سوزاک در هر کجای جهان زنگ خطری برای بالا رفتن آمار ابتلا به اچ‌آی‌وی/ایدز در یک دهه آینده است چرا که ثابت شده حدود 20 تا 30 درصد از افراد مبتلا به اچ‌آی‌وی/ایدز قبل از ابتلا به این بیماری چند بار دچار عفونت‌هایی مانند کلامیدیا و سوزاک شده‌اند.

سوزاک (گنوره) و کلامیدیا از بیماری‌های مقاربتی (STD) عمده محسوب می‌شوند. راه عمده انتقال آنها تماس جنسی محافظت‌نشده با فرد ناقل است.

متأسفانه اغلب افراد مبتلا به این بیماری‌ها ممکن است هیچ علامتی نداشته باشند؛ مثلاً ثابت شده 50 درصد از خانم‌های مبتلا به سوزاک علائمی همچون ترشح واژن، درد زیر شکم یا تب و لرز ندارند. حدود 60 تا 70 درصد از آقایان مبتلا به این بیماری نیز بی‌علامت هستند. درمورد کلامیدیا حتی این آمار بالاتر هم می‌رود؛ طوری که 80 تا 90 درصد از عفونت‌های کلامیدیایی در آقایان و خانم‌ها با هیچ علامتی همراه نیستند.

در این صورت فرد احساس نیاز به درمان پیدا نمی‌کند و نزد پزشک نمی‌رود و با هر تماس جنسی محافظت‌نشده می‌تواند این بیماری را به شریک جنسی خود منتقل کند. به همین دلیل در برخورد با این بیماران علاوه بر درمان فردی همیشه باید شریک جنسی بیمار نیز تحت‌درمان قرار بگیرد حتی اگر هیچ علامتی نداشته باشد. اگر هر دو با هم درمان شوند و به یکدیگر وفادار بمانند، می‌توانند زندگی بدون کلامیدیا و سوزاک را تجربه کنند.

سوزاک با کلامیدیا چه تفاوتی دارد؟

یکی از نکات مهم در مورد این دو بیماری، همپوشانی علائم آنهاست؛ یعنی گاهی آنقدر علائم سوزاک و کلامیدیا به هم نزدیک می‌شود که پزشک در تشخیص بیماری به مشکل برمی‌خورد. گاهی نیز فرد همزمان به هر دوی این بیماری‌ها مبتلا می‌شود. به همین دلیل با مشاهده هر یک از نشانه‌های آنها باید همزمان

برای کلامیدیا و سوزاک تحت درمان قرار بگیرد.

دوره کمون (نهفته) این دو بیماری بین 2 تا حداکثر 5 روز طول می کشد. این عفونت ها در آقایان اغلب به صورت التهاب و وجود چرک در پیشابراه، تکرر و سوزش ادرار و ترشح زرد مایل به سبز از نوک مجراست. ترشحات در کلامیدیا هم بیشتر خاکستری و دودی رنگ هستند. علامت اصلی این 2 بیماری در خانم ها ترشحات واژن است که معمولا اوایل حجمشان کم است و با گذشت زمان افزایش پیدا می کند، اما به طور کلی حجم این ترشحات برخلاف عفونت های ناشی از تریکوموناس خیلی زیاد نیست. رنگ ترشحات واژینال در خانم ها نیز مانند ترشحات در آقایان است.

طرز تشخیص بیماری

در صورت شک به وجود کلامیدیا و سوزاک اگر از ترشحات مجرا در آقایان و واژن و دهانه رحم (در صورت گرفتاری دهانه رحم) در خانم ها نمونه برداری کنیم و روی آن رنگ آمیزی گرم انجام دهیم، عامل بیماری سوزاک (دپلوکوک گرم منفی داخل سلولی) را پیدا خواهیم کرد.

البته از طریق کشت ترشحات نیز می توان بعد از 24 تا 48 ساعت عامل بیماری سوزاک را تشخیص داد، اما کشت کلامیدیا دشوار است و صد درصد جواب نمی دهد. به همین دلیل در سال های اخیر برای تشخیص آن در ترشحات تناسلی از روش های مولکولی (NAAT) استفاده می شود. علاوه بر اینها، از طریق آزمایش خون نیز می توان به وجود این دو بیماری پی برد اما این آزمایش هم حدود 450 هزار تومان هزینه دارد. در حالی که هزینه روش رنگ آمیزی گرم روی ترشحات کمتر از 20 هزار تومان است. البته با آزمایش ادرار هم می توان این بیماری ها را تشخیص داد اما باید حتما برای آزمایشگاه ذکر شود که نمونه ادرار برای تشخیص این دو بیماری گرفته می شود.

به هر حال پزشکان برای صرفه جویی در هزینه های بیمار وقتی متوجه می شوند فرد تماس جنسی محافظت نشده داشته و به این علائم مبتلا شده است، بدون درخواست آزمایش، درمان کلامیدیا و سوزاک را آغاز می کنند چراکه این دو عفونت از شایع ترین بیماری های مقاربتی محسوب می شوند. به این ترتیب هم در هزینه صرفه جویی می شود و هم بیمار سریع تر بهبود پیدا می کند و با احتمال کمتری

عفونت را به دیگران انتقال می‌دهد.

درمان بسیار ساده با آنتی‌بیوتیک

درمان کلامیدیا و سوزاک بسیار ساده است و با آنتی‌بیوتیک انجام می‌شود. سوزاک را می‌توان با تزریق عضلانی یک دوز 250 تا 500 میلی‌گرمی از سفتریاکسون یا تزریق اسپکتینومایسین یا مصرف یک قرص سیپروفلوکساسین یا یک قرص افلوکساسین 400 یا یک سفیکسیم 400 میلی‌گرمی درمان کرد. برای درمان کلامیدیا نیز معمولاً برای 7 تا 10 روز، هر 12 ساعت یک بار کپسول داکسی‌سایکلین 100 میلی‌گرمی تجویز می‌شود.

علاوه بر این، مصرف یک گرم (2 کپسول 500 میلی‌گرمی) آزیترومایسین نیز کلامیدیا را درمان می‌کند. درمان کلامیدیا و سوزاک باید همزمان انجام گیرد و داروها برای شریک جنسی نیز تجویز شوند.

بیماران به مشاوره رفتاری نیاز دارند

تمام افرادی که با علائم کلامیدیا و سوزاک به پزشک مراجعه می‌کنند و همچنین شرکای جنسی آنها، علاوه بر دارو و درمان به مشاوره فردی نیز احتیاج دارند تا از عواقب رفتار پرخطر خود آگاهی یابند و از این پس از کاندوم استفاده کنند.

این افراد همچنین باید آزمایش اچ‌آی‌وی/ایدز بدهند. تحقیقات نشان داده در هر کجای دنیا که این بیماری‌ها افزایش پیدا می‌کند، بعد از یک دهه آمار اچ‌آی‌وی/ایدز نیز بالا می‌رود. مثلاً در تایلند 20 تا 30 درصد از خانم‌های مبتلا به اچ‌آی‌وی/ایدز قبل از ابتلا به این ویروس، یک یا چند بار دچار بیماری‌های سوزاک، کلامیدیا و زگیل تناسلی شده‌اند.

لازم به ذکر است که کاندوم تا 96 درصد از انتقال کلامیدیا، سوزاک و اچ‌آی‌وی/ایدز جلوگیری می‌کند، بنابراین روشی مطمئن برای پیشگیری از ابتلا به این بیماری‌ها محسوب می‌شود، اما اگر کاندوم حین استفاده پاره شود درست مثل این است که فرد اصلاً از آن استفاده نکرده باشد.

انتقال بیماری‌های مقاربتی الزاما فقط از طریق رابطه جنسی واژینال نیست بلکه رابطه جنسی مقعدی و دهانی نیز می‌تواند باعث انتقال این بیماری‌ها به ناحیه حلق یا مقعد شود؛ حتی اگر شریک جنسی بدون علامت باشد. با این حال اگر فردی اصرار به انجام این روابط داشته باشد باید حتما از کاندوم استفاده کند. در ضمن این بیماری‌ها عمدتا از طریق بوسیدن منتقل نمی‌شوند.

عفونت امروز، ناباروری فردا

درمان نشدن سوزاک و کلامیدیا در آقایان ممکن است منجر به درگیری بیضه و بروز اپیدیدیمیت حاد شود.

اپیدیدیم جزئی از متعلقات بیضه است که اسپرم‌ها پس از تولید در بیضه، از آن عبور می‌کنند و وارد لوله منی‌بر می‌شوند. در اپیدیدیمیت، بیضه آنقدر دردناک می‌شود که حتی راه رفتن عادی هم برای فرد غیرممکن خواهد شد. گاهی نیز این دو بیماری باعث بزرگی و التهاب بیضه (اورکیت) می‌شوند. درمان تمام این عوارض، همان درمان اولیه بیماری سوزاک و کلامیدیاست.

بی‌اهمیتی به درمان این دو بیماری در خانم‌ها نیز می‌تواند منجر به بیماری التهابی لگن شود. عفونت حفره لگنی هم با علائمی چون تب و درد شدید زیر شکم همراه است، طوری که بیمار با کوچک‌ترین فشار روی ناحیه زیر ناف درد خیلی شدیدی پیدا می‌کند. در واقع میکروب‌های کلامیدیا و سوزاک می‌توانند لوله‌های فالوپین در رحم (محل عبور اسپرم برای رسیدن به تخمک) و همچنین دهانه رحم و واژن را درگیر کنند. در این صورت اگر بیماری درمان نشود، فرد در خطر چسبندگی لوله‌های رحمی قرار می‌گیرد.

بسیاری از خانم‌هایی که در ایران دچار نازایی هستند متأسفانه در گذشته به عفونت‌های التهابی ناحیه لگن ناشی از سوزاک و کلامیدیا مبتلا شده‌اند.

اگر پزشکان و متخصصان متوجه شوند آمار بیماری‌های مقاربتی از جمله سوزاک و کلامیدیا در جامعه رو به افزایش است، باید هرچه سریع‌تر موضوع را به مقامات بهداشتی اطلاع دهند تا مقدمات لازم برای افزایش مراکز مشاوره در زمینه راه‌های پیشگیری از ابتلا به بیماری‌های مقاربتی فراهم شود.